

بۇ تەماشام دەكەي؟ بۇ ئەۋەندە لىم ورد دەپى يەۋە؟ بۇ بەتاسەۋە
چاۋەكانم لە ئامىزى دىدەت دەگرى؟ چى وای لى كىردوۋى بە بىنىنم
هەنگاۋەكانت كورت بىكە يەۋە؟ بۇ كە لىت نىزىك دەبمەۋە چاۋەكانت
ئاتىروكىنى؟ لە خۇم كە وتومەتە گومانەۋە، دەپى كارىك لە ئارادابى

نووسىنى : أحمد قادر سعيد

ومن ههستی پی نه کم، یان وینچوونیک نهینی یه کی دروست کردووو
 نهو گرفتاری یه ی ناو تهوه. که له خوشم راده مینم شتیکی نااسایی به
 دی ناکم که چی تو هر جاره زیاتر له ده ریای مندی روانیدا مهله
 ده که ی و پهل به ولادو نه ولادا ده کوتی، مه گهر خوم فریای هوشت بکهوم
 باوه شی رزگار کردنت بو بکه مه وهو به نهنمه وه ناو ژانی نااسایی و له
 روخی رووباری هیمنی ته ماشادا داتیم، هر بویه ش بریارم دا
 نهو جاره و لیره و به دواوه بی دلیت نه کم و روومت لی و ورنه گیرم،
 وخومت به گرزی نشان نه دم، وگرئی دهروونه کانت بکه مه وهو به
 هانای چاوتسه وه بیم و له ناستی بیتت نزیکتر بیمه وه، تا هر
 شوینکمت ده وی و مه به سته وینه ی بگری و له ناو نه لبوومی خه یاندا
 هه لیکری، وه که یادگارنیک بیاریزی، جاره به جارنیکش رازی دلتی
 بو بدرکنی له گه لیدا پی بکه نی، یان نه شکی په ژاره ی سینته ی بو
 هه لریزی، نینجا سر خه ویکی نارام له چاوی حهزه کانتدا بشکینی،
 به لکو بو ساتیکی که میش پی له وه خه ودا بیه په پوله ی گوی چمی
 نیوانی به هارو ته مه نیک له خوشیدا بزی یان بیته، ناوازی ناسکی
 بلبلنک و پرچی شور به پی بکه کان دابینی. یا گروگالی مندالان و له
 مه زاری ژانی داهاتووندا کامه رانی بچنی یه وه. له من دلنیا به
 جارنیک دی روو و ورنا گیرم، و نهو روزانه ش که به سوئی ده تینیم
 تیه رین و ناوا بوون، با نه وه منده ی دیکه شس دلگران و نیگه رانی
 کاره ساتی ناله باری سردهم بم، با په موزنه ی زه مانه یستم بگری،
 له به رامبه ر چاوه کانی تو دا ده تو نیمه وه، بزته له روودا په خشان
 ده کم و پی که نیت پی ده به خشمه وه، خوشی ده زیمه دهروونه
 پی گه رده که ته وه. راسته، زورداریم له گه ل دا کردوو، ودان به
 هه لیه ودا دهنیم، بهر چاوته ننگ بووم، که نهم ده نیت له هوار ی
 روومدا کوتری پیروزی ته ماشات هیلانه دامه زرنی، و سر وه پای به
 رووی تو فینک لایدهم و گه شتی ناوات بشوینم، به لام لیره و به دوا
 گرنگه، مه رج پی رووم بکه مه باغی گولان و کام به رامه ی مه لیت
 بو ی ده بزوی نه ویان و مژی و سی یه کانتی لی پرکه ی و له
 سه وزه گیای میزگی هه لیه ودا نه سی خوش به زی روانین تاو ده ی
 توش نه وکاته به بازار دانم دل ته ننگ مه به به زه نیت یمندا نه یه ته وه،
 بابشیلریم. دوا بریارمه ده بجه هه توانی ساریز که ری برینانت،
 هه توانیکی هه میشه ساز.

× × ×

له سر بریاری خوم وه که هه موو نه وکاتانه ی پیت ده گه بستم گوله
 باغی چاوه کاتم له به رامبه ر رووی تینووندا وه که دوو نه ستره ی گه شی
 شه ویکی تاریک ده دره و شانه وه، توش دیمه نه یه که له دوا ی به که کانت
 ده کردنه هه ویی ره وینه وه ی خوونواوی شهرم و به پی ده نگی له ناخته وه

ده گریای هر نیکه کانت گه واهی مه شخه لی کلبه سه ندوو ی
 دهروونت بوون له تیه ر بسوونیکی سه ری ییدا له دم ده رچوو
 گوتم: «که مینک ناساغم و له نازاری تی گه راوه» نهو قسه یم لیت بوو
 به ماخولیان و گیانتی ته نی. سه ره ری یه کت کرده روانگه.
 به دوا ی هه نگاهه کانددا ویل بووی، له و ساته دا زربانیکی توش
 به ره و رووت هه لیکرد، که وتی به گیزاویکی کوشنده وه، هه یج جاران
 به و جو ره گیر وده نه بوو بووی، چاوه ری ده ستیکی به زه یی خواز
 بووی له و ته ننگ وچه لمه به رزگارت بکات و به ره و که ناری نارامی
 بیتت.

وا جارنیک دیکه ش شه قامه کم له هه نگاهه کانددا پینچایه وه. له شم له
 تابه کی گهرمدا سوور هه لگه راوه، روازه ی ماوه یه که لیره و پشم له
 روودا په ریوه، دوور نی یه نه وه ی نیستا ده بیتت هه ستیکی دی
 برژنه بیریه وه نه ی تو چی ده لی؟ خو له جاران ناچم، نه ها وه که
 چوه ندره سوور هه لگه راوم، وکه سیک دیکه ده نوینم، نه وه نیم که
 لیره و پیش وینه ی چاوه کانت ده گرت و به دوا ی بینیدا ویل بووی.
 نه وه بو واتنیک چووی، بو به و چه شنه فرمیکان ده بارنی و خوت
 گر موله کردوه و له ده روازه ی ته ماشاتدا نه وه هه موو په سیارانه
 هه لده واسی؟ بو وا ده لرزی؟ ته مای چته پی لی؟ نه وه هه موو
 سه رسورمانه چی یه، ده ته وی له سه ر خوانی تیننی دا دایان نی ی،
 خو زگه که به هه لهدا ده چووم که مینک له و نشانانم ده خوینده وه
 وه ندنیک راستیم ده پیکا، یان په یم به و شته بر دبا که نه وه هه موو
 هه راسانی یه ی له گیانت به رداوه، ده تو شینک به گویندا بچرینه با
 چوله که ی حه زم له به یانی وه لامت دا بچریونی، له و خه وی
 سه رسامی یه م خه به رم بکاته وهو بو کاتیکی کم گوی بو نه و ناوازه
 خوشه شل کم و ده سته ملانی نو میدی دلنه وایت بم. چ ده بی تا نه و
 کاته ی تو به لواوی ده زانی له ناو نه و چوار دهوری قه فه زی پی
 ده نگی یه دا به ندم نه که ی؟ ده با باری سه رشانم که مینک سووک پی،
 چی دی له ناو گومی خو له بیر چوونه ودا سه ر لی شیواو مه له نه کم، بو
 وا ده مت هه تا له نا قاری تا که وشه یه کدا به و جو ره کلوم دراوه. تو
 پیت وانه پی به پسانی سندی دوو دلی و ره ها کردنی بیرم تاوانیک
 ده که یه ت و شوینه که ی ساریز نابی و خه وش شوینه واری به چی
 ده مینی. چه ند حه زم ده کرد بم توانی به شینی نه و سه ر نه جانه تم گرد
 بکر دایه وهو له نامیزمدا وه که به ر خوله یه کی ساوا رامیزان دایه و ده ستی
 به زه ییم به سه ریدا به نیا یه، ده ی تریفه خان، ده زانم نیستا له بوونی
 مندا تو اویته وهو وه که چرو ی گیابه ندی زوزان به به فراوی کانیوی
 قه دپالی چیاو تیشکی زیرینی خو ر ده پشکونی به لام ده ترسم
 ته مانی بوونه گولم هینده کم پی بوون و به رامه م له سنووری خوم

هنگاوینک دور نه که ویتنه و له گه ل بالوره کیژانی هواران ناشنا نه بی. توش وه ک جوانیکی بهرزه فر، به شوخی خوت بنازی و نه و یادانهش له فرههنگی فراموشیدا نیشانهی چه ویتنه به سردا بیی و به پرده به کی رهش دایان پوئی. نه و سردمانم له یاده که لاونیکی روج سووک و دم به بیکه نین و لیک و له بار بووم، له گه ل نه و شددا که دهردی گیرفان به تالی دهردیکی کوشنده بوو همیشه له گه لمدا بوو، به لام هر جوانیکله و خاوین دهنواند. کیژیک فیری خوشه ویستی کردم، تی گه یاندم دلبردن و ژان و دهرده سهری چین. دلی لی ستاندم. بی نامانیم لی بوو به پیشه له نه وینی دا توامه وه، کارم له کار توازا. وه ک سرگه ده، انیکی بی هوش دلم همیشه له مستی نه ودا بوو. گه لیک جارن دهرده ژانی شه وانی نه وینی فرمیسکی بی هووده پی پی هلمه وه و مانم. یان بی ده که نیم و نا واته کانم له سر پرده ی یاده ناسکه کانی ده که و تنه سما، شای یان ده کرده ملوانکهی دوا روزی روون. که چی هزار نه فسوس، لیم توراو خورایی کردم و گه لیک کاره ساتی تالی بی چه شتم، نیستاش گه لیک جارن بیزارو شیت گیرم، هر میراتی نه و سردمه مه یوم به جی ماوه وله کولم نابینه وه، دستم به پولوسوتاووه ماران گازم و له خشپه یان ده سله ممه وه. هر ونا ناشنا به کیش جارنکی دی ویستی له و شیرینه تالاهوم بی نوش بکات، هر زو و خوم لی هه لبارد، دهرمانی دهرده که هر سره ریکه بو نه و ساریزه ده بی و هه نامه سواری به کهش له دوا بی دا بو من به جی ده مینی و ده بی بنالیم و بتلیمه وه. یادی به خیر نه و شوره کیژهی ده بویت هاوسهری ژیانم بی، بریک جارن، له گه ل هاژه ی به خوری روویاری قراغ نه و دی به ی لی ده ژی، جار جاره له پیشهنگی ره شه بادا هوانی به هه شتی له دست چویم دینته وه یاد بی وایه لی ون نام، یاده کان به ناونگی سبه یان گولاپوژین ده کم. ده بیره دهنگ ته نها وشه به ک گه وهی زنجیری باسه کم بو ده خاته وه سره به ک و له و دهریای بی نارامی چاوه روانی به دم دهرم ده هاوی و ده توانم هه وایه کی پاک هه لمزم.

چرپه به که به نهستم وشه کانم بوخرانه وه سره به که، هینده ی دیکه له گیزاوی سرگهردانی دا لولوی دام، مه بهستم لی بوو به قولله ی قاف و سرکه و تنم بو نه کرا، زور سهری خوم هینا و برد نه متوانی ههنگاو هه لیمه وه، سروه ی چرپه وشه کان بوون دوو سی مهلی له ره وه دابراوی پهرت بوو، بی هیوا له شه ققه ی بالیان دا، هانا یان دهرده بهر بو شای نامسانی توف و ریگا دوزینه وه ده گهران. بارانی به خوری نه و بیرانه م به لیزمه دهری که پشوی شه مالیکی سارد گرزوی کردم و به بی ناگا هاتمه گو: «بوچی نه خوش نه بم! جا سویند خواردنی بی ده وی. نه ونا به سردا هاتپوه، وه ک هه موو که سیک

ناسایی له شی منیش ماندوو ده بی، بریک جارنیش به کی ده که وی، که رهنگه چاکیش نه بیته وه. نه دی که مردم چی ده بیته، بوچی دوا ی من عیسل گه رمین و کوستان ناکات؟! نه وه شیان خه مینکی نویتره. نه و ریسه ی لیره و پیشیش رستبووم لیم بووه به خوری، سر باسه کم به ته وای لی تالوز بووه. . .

خه یالم له بناری قسه به چرپه کانداهه ستا. هه رزوو بوونه کورپه به کی ساواو سهریان به سنگه وه نا، تاس له حه ژمه تان ته کانی بی دام، بو ناو جیهانی نه فسووناوی و پر له بزبوو سوژی مندالان، گلور بوومه وه، له خه یالی ناشنادا توامه وه، نه و قسانم هاتنه وه بهر دهرده خه یال که جارن بویم دهنووسی یان له دانیشن دا له گه لمدا ده کرد، بی ناگا دهستم بی کرد:

«ناشنا گیان، دلم ته نها به رووی فرشته بیت ده کرینه وه، له روانگی جوانی تویه سهری ناسوم له به یاناندا لاپروزه، نیواران، که خور گهرنی به ده می که له وه دهنیت، تامی رامووسینی گونات ده کم، شه وانی هاوین که نه ستیره کان له تاریکی دا ده چریوینن، قژی رهش و برزی که وان و چای گه لاپروژت سلای دیرین ده بارینن. . . هاژه ی روویاری قراغ شار نزرگی نیواره گه شته کان، هاوارن، گوئی بی گوئی یان ناگادار ده کن ده یان خه نه که وانه وه، گه وره یی خوشه ویستی من ده سه لمینن. . .

تیشکی تیزی بینی تریفه خان هینامی به وه که نار رهفتاره کانی، دهستم کرده وه به گهران به ونیازه ی بتوانم خالیکی دهر باز بوون بینمه وه و ناشکرا تر له گه ل خومدا که و تمه وه دوان. . . «چی وای لی کردی نه وهنده بو من به پرورش بی و به تنگ ته ندروستیمه وه بیت، نه دی نازانی له یاسایی سروشت دا، نه خوش بوون کارنکی ناسایی به وه له توانای مروف به دهره رهنگه ته و او رهت له ناخوشی بیته وه، به تابه تی که ده بیی من به دهستی به وه که سیرم و رنگمی گورپوه، بویه هر هه مان په تاش له شی توده گریته وه، سه خوئیمه، نه دوو که سی دوانه یین و نه له گه ل به کتریش هاوته مه نی. . . ناخوشی و ناخوشی و ههست و سوژو زیره کی و که وده نی دا چوون به ک بین وه له گه ل دایکیش دا، نه و په یوه ندی به مان نه بووه پاشماوه که ی بو تو به جی مایمه به توی ریزی بگری و وه فای له گه ل بنوینی. . .

«دایکت، نافرته تیکی به خووه ی بالبلندی گهردن کیلی، گه نم رهنگ بوو، به ناره زوی خوی باوکتی هه لبارد بوو، له گه لیدا بیو به هاوسهرو ژیانیکی نیوه ناسایی یان به سر دهرد، سالانی کورتی پیکه وه بوونیان فیری کرد کوشی ناز بو خیزانه که ی بکاته وه، دوازده سالان له ناسووده یی دا ژیان، به لام کوچی دوا بی له ناکاوی ژیان هه موتانی شیواند، دنیای روونسانی کرده شه وه زهنگ باوکت و

شەش مندالی سەروپچكى دايە دەست كارەساتى گەردوون و باوەشى نازيان لى ساردبووه، تو بچوكترييان بووى.

تو بچوكترييان بووى، تەمەنت چروى تازهى سەرەتاي بەهار بوو. .
رەش و سیت بۆ لەیهكسرى جیسا نەدەكرایهوه. . باوكت بالى به سەرستان دا كیشاو نازى راگرتن و مەجەكى پەرەردە كردنسانى لى هەلمالى، شانى دايە بەر بەخيوكردنتان، لە پال غەمىكى مەزن دا ئىسوى گەوره كرد، چاوهروانى گزنگى خورى ناسوودهى بوو، زەنگى ريكردنى كاروان لە گوڤى دا دەنگى دايهوه، خوى نامادەكردو كەوتە بارگە هەلبەستن، زورى نەبرد بوو بە هاوئەل و سەردەستەى كاروانچيان، بەرەو خور پشنى لە تاريكى كرد، نازارەكانى كردنە توشوو، بە هەنگاوى گەلىك خيرا ريگاكانى دەبرى. . بە ئاوازی شەنى شەمال لاوكى نوى بوونهوى بەهاری دەچرى. . كاروان دەنازاوا ئەویش زياتر لە ناو ئومیددا قال دەبووه، نالهكاويكدا گلا، هەل نەستايهوه، لە كاروان دا برا. . سەرگوزشەى بوو بەویردى دەمى مندالانى سەر دەم. .

هاتمهوه بەردەم ئاوينى خەيال، تريفه وینەى دەم وچاومى دەگرت، مندالەكانى دیکەش لەبەر دەم دا هەلدەبەزینەوه، لىيان وردیوموهوه، دوانيان كەمىك گەوره بیوون، لە بەر دەم دا گرد بوونهوه، لە دەورم ئالان، پىندا هەلزانان، خوڤان پىندا هەلواسى، دەستيان بە گەمە لەگەل كردنم كرد، . . منیش هیمتانه بە دەنگیانەوه هاتم، هەلماسۆم لەگەلیاندا كرد، كە پروكەم بۆ دروست كردن، و بووكە شووشەكەیانم شووشت و وشكم كردهوه، بریارم دا شەوانە بیان نویتم، پىش خەوتیان چیرۆكى خوشيان بۆبگيرمهوه شەوانەش هەرکە دەرکەوتن دايان پۆشمهوه وکولمە ئالەكانیان بە تاسوقهوه ماچ بکەم و دەستی دل ئەوایان بەسەر دا بهینم. .

ئەوا خەریكە دەروازەى ناسوودهیم لە روودا والا دەبى، رەنگە تريفه خان شتيك لە ئاشكە بوونى ئەو نەهتیه لەگەل خويدا بهینى كە تا ئیستا بەسەر دەمیدا هاتووه، بە یى باكى بەريگادا دینم و بە روویكى لە جاران خستە ردهچەرخیم با هەر چاوەتروکینى، نزیکتر بەلايدا تى دەپەرم دەبى ئەو گۆمى مەندى یى دەنگى یەیه بشەقینم قەسەيك بکەمە هەوینى رەوینەوهى ترس چاکتر هاتمە پشەوه خۆم دەست پشکەريم کرد:

- تريفه خان . .

- بەلى . . فەرموو . .

- بۆچى وا هەلوەدا بووى؟

- ئەگەر رووتم لى وەر بگيرى زۆردارىم لەگەل دا دەكەى . .

- بۆ؟ دەتیم بگەينه بۆ؟! . .

- كاكە ناتوانم، تەماشات نەكەم.

جاریكى دیکە فرمیکەكانى هاوشتیمانەوه. ناو دەریای خۆلە بىر چوونهوه، سەرەداوى باسەكەم لى نائۆز بووه، لە گیزاوى ئەو چەند قسانەدا لول درام. هەر هەنسیكى گەشتىكى سەرگەردانى نیشبان دەدا، خۆم كرده چنارىكى بلسدى رۆخى رووبارىكى بەخوور، تا لەگەل نەرمە باشدا گەلاكانم بەریتەوهو سەرنجى روانین بخەملىنى، لە هیلانەى ئارامیدا چاويليك بنى. . نەم دەتوانى ئەوه نەكەم، ئەوئەندە ئالوودەم بیوو بە چركەبەك خولادان رۆزى رووناكى لى دەبوو بە شەوه زەنگە، بۆیه ئەو دەرەدە بە تەوزمە پالى پینونا ئەو جاره خوى پینتە دوان:

- كاكە، ئیوارەتان باش

- ژيانت باش، تريفه خان، ئیستا چۆنى . .

- تا تۆم هەبى، هەموو دنیا بە هى خۆم دەزانم . .

- ئەدى كە من نەمام؟

- خوا نە خواستە، شتى وا مەلى، بەراستى جەرگت بریم، چۆن دلت هات شتى وا بلیت؟

- ئەدى ناى، بزائم، بۆ وا نەلیم؟

- واتە جاریكى دیکەش بابم دەمرى ئەدى نازانى ئەتۆلەجى دايك و باوكمانى؟

- ئەوه بەراستى وا دەلى؟

- خۆ من بابم بە باشى نەدیوه، ئەوه دايكیشم هەر هیچ بەلام دەلین ئیوه هەر ناوتان لەیهكترى جیايه، دەنا زۆر لەیهكترى دەچن . . تۆ

تامى باوكم دەدهى، بوئى ئەوت لى دى

ئەو كاتە سەر تاپای گیان تەزى، مال ئاوايیم كردو سەر كۆلانەكەم

بەجى هیشت، بەرەو مال تینم دايە هەنگاوهكانم، بەسەر رووداگەوتم

بى تاگا لە دنیای ئەو شەوه دەیان دیمەنى سامان لە بەرامبەرم كەوتتە

سەما، خەو لە چاوانم زرا بو بى تاگاسى خۆم بەكۆل گریا هم

نەم دەزانى بەرەو كۆتى مل نیم، دەیان پرسیار لەبەردەم دا قوتت -

بوونهوهوویلى دوا وەلام بووم، هەستامە سەربى، بەرامبەر ئاوينەى

قەدى دیوارهكە وەستام و لە خۆم رامام:

سامان پیاویكى دەستەى چاوو برۆ رەش بوو، لە رواژەیدا ئومیدی

پاشە رۆژىكى گەش دەبیرا، سەر بلىندو چاوەتەرس و بى دەنگ و كەم

جەفەنگ بوو، هەمیشە لەدیوى ناوهوى خويدا دەكولا كارى كرد

بۆسەر هەلس و كەوتى هەتا گفتو گوشتى . .

ئاوینەم بەجى هیشت، خۆم لە دنیای سامان قوتار كرد، بەرامبەر

ئەو هەورائەى لە قەدى چیاكە ئالابوون راوهستام، گرتى كۆبەرەكانى

دەروونم لىك ترازان، هەناسیەكى قولم هەلکیشا، چاکتر جیگای

باوكیانم گرتەوه، سۆزم كرده هەوینى خوشەوئىستى بەكى باوكانەى

راست، بوومە باوك، بووشمە دايك، تا مەلى مائندووى سالىانى

چاوهروانى تريفه خان لەناو هیلانەى ئارامیدا ناسووده بنوى.